

ROBNI ZAPISI

Draga Ahačič: OSVOBODILNA ALI DRŽAVLJANSKAVOJNA? Cankarjeva založba, Ljubljana 1992. Pred nami je še ena knjiga, ki si daje duška s podoživljanjem dogodkov, ki so pred dawnimi desetletji tako burili vesoljno Slovenijo. Avtorici ni mogoče očitati pretirane vnaprejšnje naklonjenosti tej ali oni strani (ne vedno), jasen pa je njen odgovor na izhodiščno vprašanje, ki si ga postavlja. Veter, ki je pred nekaj leti zavel po naši deželi, je tako omehčal ledene okove enoumja, da so smeli končno spregovoriti tudi oni "drugi", ki so morali dotlej molčati pod grožnjo izobčenja. Pričujoča knjiga se skuša upirati splošnemu razvrednotenju pridobitev partizanskega boja na slovenskih tleh in hkrati dokazuje, kako sveže utegne biti spominjanje in obujanje najrazličnejših dogodkov in protidogodkov, ki so se pripetili še živečim prizadetim. Kdor ima dobre živce, ta le beri knjigo; ali kot bi rekel cinik: kdaj bodo vendar že nehali s tem...(Aleš Kordiš)

Charles Bukowski: FAKTOTUM. Karantanija, Ljubljana 1993 (prevedel Tone Škrjanc). Najprej kajpak ne veste, kaj da je faktotum, in vam povejo, da je vsetvor, ki za koga opravlja vse posle, ampak to pravzaprav ne drži - faktotum je pijanska gnida, ki venomer išče mizerno tedensko zaposlitev in na koncu kljub zmernemu zabušavanju in neprenehnemu blebetanju od delodajalca zmeraj izvleče obligatorni ček. Če v domači knjižnici kot zakleto nimate *Žensk* ali česa še neprevedenega, bo tudi *Faktotum* storil svoje: popis dogodivščin iz štiridesetih let, laksnejši in slogovno precej šibkejši od Millerja, pa vendar precej bolj berljiv od tukajšnjih cenениh imitatorjev pijanskega oblikovanja sveta. Ideologija počestništva pač ni za vsakogaršnji pisalni stroj, težko pa je biti tudi bolj levičarski od zapitega levičarja. Svoboda pijanca je seveda le namišljeni imidž, prepoln predsodkov in bolečnih utvar. Kljub vsemu zabavno poletno branje humornega neprilagojenca. (Igor Bratož)

Thomas Bernhard: SEČNJA. Cankarjeva založba, Ljubljana 1993 (Zbirka XX. stoletje; prevod in spremna beseda Jani Virk). Ko se v ljudožerskem velemestu h *gnusnemu obedu*, imenovanemu *umetniška večerja*, v pričakovanju *grandioznega igralca*

iz Burgtheatra zbere pisana kvaziumetniška družčina človeških karikatur in ko prvoosebni pripovedovalec, "drvar" Bernhard, zavzame opazovalnico v naslanjaču za vrati predsobe ter (pod krinko duhovne odsotnosti) položaj nemotenega opazovalca, je oder pripravljen za neusmiljeno in neustavljivo vivisekcijo živega mrliča zlagane in izumetničene družbe. Vztrajno in brez odstavkov, nekako tako kot vlak brez postanka, nas avtor s svojevrstno pripovedno tehniko, ki temelji na monotonem nizanju ponavljajočih se besed in stavkov, popelje od prve do zadnje strani v eni sapi in nas, ko knjigo na koncu odložimo, pusti prijetno utrujene. Malone vse Bernhardovo pisanje sodi v zakladnico literature večnosti, ki predstavlja testament človeštva - *Sečnja* pri tem ni izjema, kvečjemu pravilo, ki izjem ne potrebuje. (Boštjan Leiler).

BLADE RUNNER; SOLZE IN DEŽ. Uredil Marcel Štefančič, jr. Izdal Slovenski gledališki in filmski muzej, Ljubljana 1993. Ni dvoma: Blade Runner je eden ključnih umetnostnih standardov osemdesetih let. Izbira objekta za zbornik filmografskih razprav je torej ustrezna, dodobra pa se njegova izdaja ujema tudi s prihodom režiserjeve različice filma v dvorane. Objava prevoda prve verzije scenarija (izpustite Chandlerjanski Deckardov notranji monolog in dobili boste drugo), ki sodi med tiste z najbolj ekonomičnim izkoristkom v zgodovini žanra, pomeni učinkovit dodatek Chionovemu učbeniku *Pisati scenarij*, zato je dovolj pomenljivo, da prehod iz literarnega *Blade Runnerja* v druge ravni prvi izpelje prav Chion. Slovenski avtorji mu brez zadrege sledijo s toliko perspektivami, kolikor jih zasluži film, ki je združil vse žanre v enem. Enako kot scenarij polnokrvno in, ne nazadnje, berljivo. (Andrej Blatnik)

Italo Calvino: ČE NEKE ZIMSKE NOČI POPOTNIK. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1993. (prevedel Jaša L. Zlobec, spremna beseda Tea Štoka; zbirka XX. stoletje). Calvinov *Popotnik* (objavljen 1979) je eden najbolj prestižnih naslovov literature, ki je dobila ime postmodernistična. S svojimi desetimi mojstrsko napisanimi odlomki romanov (kako osupljivo Calvino povzdigne njihovo trivialnost!), z bogato metafizijsko okvirno zgodbo, polno dragocenih utrinkov "pisatelja v krizi", s svojim nepozabnim "ti, bralec" in vsemi premenami ter šokantnimi zasuki v zgodbi je Calvinov roman po mojem mnenju preprosto ena najboljših knjig zadnjih desetletij. Iz njegovega besednega tkiva izhaja cela vrsta premissljevanj o branju, o mentalnih razmerjih, iz katerih izhaja pomen, vse to pa je napeta zgodba, ki obenem zadeva še ob odnos oblasti do branja in besede. Kajti, nekje v besedilu stoji, da vrednosti pisane besede danes nihče ne ceni tako visoko, kakor policijski režimi. Možnosti, ki se ob vsem tem odpirajo spraševanjem, kakršna si umetnost zastavlja, odkar obstaja, so izkoriščene do neslutene mere. (Matija Ogrin)

Center za dehumanizacijo: VESELJE IN RADOST SE BUDITA. Frontier, Maribor 1992. Se še spominjate t. i. konkretne poezije? Konjiček za intelektualce v sedemdesetih je bila nuja za marginalce v osemdesetih. Obakrat gre za ironiziranje tiste moči